

TIBET EN DE TIBETANEN.

Lezing van mevrouw A. David—Neel.

Gisteravond heeft de bekende Tibet-reiziger madame Alexandra David—Neel, uit Parijs — ofschoon zij zooveel zwerft, dat men **evengoed kan zeggen**: uit Peking of uit Timboektoe — in de aula van de Ned. Handels Hogeschool, alhier, een causerie gehouden over „Tibet, zijn godsdienst, zijn filosofie en zijn gewoonten”.

Zij hield deze voordracht voor leden van den Rotterdamsche Kring, het Kon. Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap en de Kon. Vereeniging „Oost en West”.

De belangstelling was bijzonder groot. „Tout Rotterdam” was uitgetogen om de koene expatriatrice te zien en te hooren.

Het zien reeds bood verrassingen. Ware het niet dat een bizarre ijsmuts haar een enigszins exotisch voorkomen gaf, men zou haar eerder aanzien voor een huiselijke huisvrouw uit onze omgeving, meer geneigd tot het samenstellen van een belangrijk kookboek dan tot het schrijven van een serie wetenschappelijke verhandelingen over Oostersehe filosofie.

Na op charmante wijze te zijn ingeleid door den voorzitter van den Rotterdamsche Kring, mr. L. J. Hijmans van den Bergh, stak madame David terstond van wal. Het speet haar, zeide zij, dat ze zich niet in de Nederlandsche taal tot haar publiek kon richten.

In helder klinkend Fransch — dat zij wel eens al te vlot sprak, zoodat men moeite had, haar op den voet te volgen — gaf zij een schets van de Tibetaansche ziel, in verband met het Tibetaansche landschap. Ziel en landschap zijn niet van elkaar te scheiden. De meeningen en het geloof van een volk zijn voor een groot deel afkomstig van het milieu, waarin het leeft.

De Nederlanders, aldus spr. hebben altijd met de natuur moeten vechten c.q. met het water; en zij hebben den strijd steeds gewonnen. Dit drukt een stempel op de Nederlandsche ziel.

De Tibetanen kunnen tegen de natuur niets uitrusten. Tibet is het hoogst gelegen land van de wereld. De indrukwekkende majesteit der bergen is niet onder woorden te brengen. Het gevoel van insect-zijn bekruipt den reiziger. Deze nietigheid tegenover de natuur kenmerkt de Tibetaansche ziel.

Ook de gevaren, welke het leven en reizen in deze streken meebrengt, spelen hun rol. Op het hoogste punt van de pas van Jelap (5.200 m. ongeveer) zag spr. de overblijfselen van een veertigtal muilrieden en drie van hun begeleiders, die eenige uren tevoren van het smalle pad weggevaagd waren en nu in de diepte tusschen de rotsen lagen.

Ook de vorst vraagt haar slachtoffers. Soms ziet men langs de wegen menschelijke standbeelden, staand met hun stok in de hand, hun bagage op den rug. Zij staan geleund tegen een rots: een oogenblik van rust heeft voor al tijd een eind aan hun reis gemaakt!

Maar niet overal is Tibet een verlaten woestenis! In oostelijk Thibet zijn warme dalen, waar geen vorst komt! Men heeft er zelfs twee oogsten per jaar.

Men vindt daar groote bosschen evenals op de zuidhellingen van de Himalaya. Maar ook deze valleien zijn door zeer hooge sneeuwbergen omringd.

Dit vreemde en geweldige bergland met zijn onmetelijke onbewoonbare hoogvlakten heeft de Tibetanen vanzelf op de vraag gebracht, of dit voor menschen onbewoonbare land misschien voor andere wezens bewoonbaar was. Wanneer men het land bezocht heeft, dan zijn deze gedachten niet zoo vreemd als zij ons in het begin voorkomen. Inderdaad, een buitengewoon zuivere atmosfeer omvat geheel Tibet, een atmosfeer, die gevoelens opwekt, die men nergens anders kan ondergaan. Deze gevoelens hebben de eenvoudige Tibetanen er toe gebracht, hun land met allerlei wezens te bevolken.

zoms te bevolken.

Soms spelen natuurverschijnselen, zooals luchtspiegelingen, daarbij een rol. Spr. vertelt de van zoo'n luchtspiegeling, die zich midden op den dag voordoet bij helderen zonschijn.

Maar behalve bijgeloof, heeft deze vreemde soortige omgeving ook een filosofie doen ontstaan van een exceptioneel zuiver gehalte.

Toen het Boeddhisme in Tibet zijn intrede deed in de 7de eeuw, waren er vele Magiërs

in het land. Zij zijn er nog, maar minder in aantal.

Sprekende over het Boeddhisme in Tibet moet men in de eerste plaats bedenken, dat het Boeddhisme der Tibetanen veel heeft overgenomen van andere religies en wijsgeerige systemen.

De Tibetanen gelooven, dat de persoonlijkheid een samenvatting is van verschillende elementen en niet alleen van twee deelen: de ziel en het lichaam.

Al deze verschillende elementen sterven nimmer, maar herscheppen steeds zichzelf.

Het bewustzijn is verdeeld in verschillende bestanddeelen, elk is verbonden met één der zintuigen en met het vermogen om gedachten voort te brengen. Bovendien bestaat, zeggen de Tibetanen, een Ik-bewustzijn. Dit Ik-bewustzijn is dus, volgens hen, een deel van het totaalbewustzijn. Bij den dood komt de scheiding van dit Ik-bewustzijn (de geest) en het lichaam. Na deze scheiding is de geest overgeleverd aan viroenen, voortkomende uit hetgeen hij gedurende zijn leven heeft gedacht en begeerd. Het is als een reis vol gebeurtenissen, aangenaam en onaangenaam, die hij in een droom doorleeft. Verschillende wegen openen zich voor den geest, die naar een of ander Paradijs voeren. Maar hij weet niet, hoe deze gelegenheden te gebruiken. De z.g. doodendienst bestaat hierin, om den geest te leiden en te helpen in deze gebieden. De dienstdoende Lama leest daartoe een heilig boek, waarin vele raadgevingen voor den geest voorkomen.

Tsong-Khapa — de stichter van de secte der „Geelmutsen”, waartoe ook de Dalai Lama behoort — verklaart in zijn belangrijkste werk (het Lamrim) hoe een nieuwe geboorte het gevolg is van handelingen (mentaal of stoffelijk), in vorige levens verricht.

De Tibetanen beschouwen ook het leven zelf als een droom. Als men een Tibetaanschen filosoof zoudt zeggen, dat hij toch zeer reëel is, om dat anderen hem ook zien, dan zou hij antwoorden: „Hoe weet gij, dat anderen dat ook zoo zien? Welk bewijs hebt gij daarvoor? Zijn die anderen niet uw eigen gedachte-beelden, die spreken met uw eigen woorden, zooals de menschen in uw droomen met uw eigen woorden spreken?”

In Thibet bestaan zeer vele kloosters. Het grootste (Depung, dicht bij Lhasa) herbergt ongeveer tienduizend monniken. Bovendien herbergt dit eenzame land talrijke kluizenaars en juist onder hen vindt men de interessantste persoonlijkheden. Omtrent de leeringen en methoden dezer kluizenaars heeft spr. reeds in haar boeken geschreven, maar er is iets, waar over zij nog nimmer gesproken heeft en dat is de invloed van het geluid en het rythme. Het geluid kan scheppend of wel vernietigend werken, kalmeerend of opwindend. Dit kan men gebruiken bij het tot uitdrukking brengen van subtiele religieuze of filosofische leeringen.

Zoo heeft elke secte zijn eigen „Leitmotiv” in zijn tempelmuziek. Alles kan door het geluid en het rythme bereikt worden. Sommigen zeggen zelfs, dat er een geheele wetenschap betreffende het rythme bestaat. Er zijn kluizenaars, die hun leerlingen voorschrijven, bij een water val of een ander bij een zacht ruischend beekje te gaan wonen enz., elk naar gelang van zijn geaardheid.

Na de pauze vertoonde spr. een groot aantal lichtbeelden, waarbij zij gelegenheid had nog vele interessante details mee te deelen.

Vele aanwezigen hebben gebruik gemaakt van de gelegenheid om spr.'s boeken te bekijken en, indien ze dit wenschten, van een handteekening voorzien, mee naar huis te nemen.